

עכשיו הם נעלמים בתוך ישראל

מספר הפניות לאיתור עצירים פלשתינאים גדל עם הפריסה מחדש. בעקבות פנייה לבג"ץ התחייבו שלטונות הביטחון להודיע ללא שיהוי למשפחתו של כל עציר, או לפרקליטו, על מקום מעצרו

ב" או הפריסה מחדש של צה"ל בגדה המערבית חל שינוי לרעה בנושא איתור עצירים, קובע ד"ר ח' המעילות השנתי (לשנת '95) של "המוקד להגנת הפרט" בירושלים. בעקבות פנייתם המשותפת - בספטמבר - של המוקד והאגודה לזכויות האזרח בישראל לבג"ץ בנושא הימנעות הצבא מהעברת מידע למשפחות העצירים, התחייבו כאחרונה שלטונות הביטחון, כי החל מיום שישי השבוע תקום החובה להודיע ללא שיהוי למשפחתו של כל עציר, או לפרקליטו, על מקום מעצרו. סיכום זה קיבל תוקף של פסק דין על ידי בית המשפט העליון, נמסר מהמוקד.

בשנת '95 טיפל המוקד ב-2,111 פניות לאיתור עצירים לעומת 996 פניות ב-'94 ו-440 ב-'93. הר"ח קר"ב על כך, שער היום לא קיים הצבא את החוק הצבאי שלפיו "נעצר אדם, תימסר ללא שיהוי יריעה על מעצרו ומקום הימצאו לאדם הקרוב אליו".

מאז פריסתם מחדש של כוחות צה"ל בשטחים, מנו כל מתקני הכליאה הקבועים בגדה המערבית, ועתה נותרו שם מעט מתקני כליאה ומניים, שבהם נוהגים להחזיק עצירי למשך מספר ימים קטן בלבד. העצירים מוע"ב כרים לישראל - פעולה שלדעת המוקד ארגוני זכויות אדם נוספים בישראל, "עומדת בניגוד לחוק הבינלאומי האוסר על העברת אדם ממש"טח הכבוש והחוקתו בשטח הבנושי, כלשון המוקד.

בעקבות הפריסה מחדש נעשה אול"תור העצירים, במרבית המקרים, מול המשטרה ושירות כתי הסודה, המאורגנים לרעת ארגוני זכויות האדם טוב יותר מאשר הצבא למתן מידע. "אולם גם עתה אין עצירי פלשתינאים מקבל את הוכחות האלמנטריות של שיתוף טלפון למשפחה כדי להודיע לה על מעצרו", ציין ד"ר ח' המוקד, והוסיף, "ולמרות שהוא מוחזק בישראל, הרי החובה לראונו לשלמו ובשיתונו חלה על צה"ל - האחראי עדיין על כל

נושא הביטחון בשטחים". להערכת המוקד, תחול בעתיד הקרוב ירידה ניכרת במספר המעצרים שעושה צה"ל, שכן על פי הפריסה מחדש, באזור A - אזור הערים - לא תהיה נוכחות צבאית ישראלית; באזור B - הנתון לשליטתם המשותפת של צה"ל והמשטרה הפלשתינית - מספר העצירים יקטן; ואילו באזור C, שגורו כשליטה ישראלית, נראה כי מספר העצירים יישאר בעינו.

המצב החדש שבו אסירים ועצירים פלשתינאים מועברים לישראל, גורם לצמצום המפגשים בין העציר לעורך דינו בתקופה הקריטית - בימים הראשונים למעצר. הגורם לכך הם ימי הסגר התכופים והמרחק הגיאוגרפי. עורכי דין פלשתינאים מתלוננים, כי הם נתקלים בקשיים גדולים בהשגת היתרי כניסה לישראל.

קושי נוסף שמעלה המוקד עוסק במקרים שבהם אסירים השלטונות על קיום מפגש בין עציר לפרקליטו, במיוחד במקרה שבו מתלונן העציר על עינויים כעת חקירתו. עורך הדין הפלשתינאי חסר אונים, שכן הוא אינו יודע מה קורה ללקוחו. גם אם יגלה שלקוחו מעונה, הוא לא יכול לפנות לבית המשפט העליון (מאחר שאיננו חבר בלשכת עורכי הדין בישראל) ולתבוע את התערבותו להפסקת האסור מגש עם מרשו.

השבוע הביעו מנהלי המוקד את תקוותם, ששלטונות צה"ל יקיימו את התחייבותם האחרונה בבג"ץ ויודיעו ללא שיהוי בטלפון למשפחת עציר, ואל פרקליטו, על מעצרו ועל המקום שבו הוא מוחזק.

נושא אתר שעליו מרווח הר"ח השנתי של המוקד הוא אלפי הבקשות לאיתור משפחות הממתינות לטיפול. כירי המוקד מסמכים מנפות שונות, שעניינם בקשות לאיתור משפחות שהוגשו עור ב-'94 ושיידורן רק ב-'96, שכן המכסות לאיתור משפחות מנפות הללו התמלאו לשנה זו. לפי

כך, מתריע המוקד, כל מי שנישא עכשיו או שמיגיש רק עתה בקשה לאיתור משפחות, יידון עניינו בעור מספר שנים.

בתחילתו לנושא התושבות בירוש"לים מצייין ד"ר ח' המוקד כי נסיבות הירידות הן אשר הביאו לכך, שרבים מתושבי מורה ירושלים עברו להתגורר בר בגדה המערבית או מחוץ לאזור. כשל הויקה הקיימת בין ירושלים המזרחית לגדה המערבית, על פי תפיסת תם של הפלשתינאים, ובעקבות אילוצים כלכליים (והחיים בגדה זולים יותר בדרך כלל) ואחרים, בחרו רבים מתושבי ירושלים להתגורר בגדה המערבית. גם הסיכון הגורף לבקשות שהגישו נשים ירושלמיות, לאפשר לבעליהן המתגוררים בגדה או בדרון להצטרף אליהן בירושלים - הביא אריתן לעקור מירושלים ולחיות עם בעיהן במקום אחר.

מרבית הנשים, שמסיבה זו או אחרת עברו לידרן, מקפירות לכוא לעיתים תכופות לירושלים לביקורי משפחה, כדי ללדת בה את ילדיהן וכדי לממש את זיקתן לעיר. לטענת המוקד, המשך משרד הפנים לספק במשך שנים שירותים רגילים לאותם תושבי העיר שחיו בפועל מחוץ לירושלים, אך נמנע מלהזהירם מפני הסכנה שבאברן תושבות.

ר"ח המוקד מצטט את מנהל מ"י נהל האוכלוסין בישראל, יוסף טוב, הקובע, כי בגדה המערבית חיים 20,000 אנשים המחזיקים בתושבות ירושלמיות, ורק עשרות איבדו בשל כך את תושבותם. לעומתו טוען ארגון הקוויקס, כי מרוכז ב-40,000 אנשים החיים בגדה המערבית ומחויבים לעבודות וזות ישראליות, ובשל כך מתכנסים באוברן התושבות.

ארגוני זכויות האדם מצפים ששר

הפנים החדש, חיים רמון, ימנע הפעלת הסעיפים בתקנות הכניסה לירושלים, ראל המקנים לו את הסמכות לבטל תושבות ירושלמיות לאותם פלשתינאים המתגוררים בגדה המערבית; הם גם מקווים שהוא יפרסם נרכים את התקנות ואת הקריטריונים, החסויים עד היום, כעניין איחוד משפחות. לטענת מנהלת המוקד, רליה קירושטיין, בעקבות השיפת גילויי השיתות בלשכת משרד הפנים במורה ירושלים, שבה מרוכזות כל הבקשות לאיתור משפחות בין תושבי הגדה המערבית ועזה לבין תושבי מורה ירושלים, תקועות אלפי בקשות לאיתור משפחות. לרבריה, "אולי השיפת גילויי השיתות תועילה למרות הטובות, אך נוצר פסק כירוקרטי המקשה על פתרון מצוקתן של משפחות חצויות שאינן מצליחות להשיג אישורים לאיתור משפחות".